

Kruidenrijke akker

Kruidenrijke akkers zijn van belang voor diverse akker-
vogels, zoals gele kwikstaart, geelgors of de welbekende
patrijs. Een niet te dicht gezaaid graangewas biedt ruim-
te voor verschillende akkerkruiden. Akkerkruiden, zoals
klaproos, korenbloem of kamille bieden nectar en stuif-
meel voor bloem bezoekende insecten. Deze insecten en de
zaden van akkerkruiden vormen een belangrijke voedsel-
bron voor zoogdieren en boerenlandvogels. Zoogdieren als
muizen vormen weer voedsel voor uilen en roofvogels.

Hoe leg ik een kruidenrijke akker aan?

KIES EEN GESCHIKTE LOCATIE

Een goede locatie voldoet in ieder geval aan deze voor-
waarden:

▪ Goede uitgangssituatie

Kies percelen met een goed doorlatende bodem. Bij natte
en verdichte bodems is de kans op ongewenste veronkru-
iding groot. Begin met een schone lei. Vooral percelen met
veel wortelonkruiden, als kweek en/of ridderzuring, zijn niet
geschikt of dienen vooraf 'geschoond' te worden. Zie ook
het onderdeel Onkruidbeheersing verderop in dit infoblad.

▪ Voldoende zonnig

Percelen die geheel omsloten zijn door houtopstanden of
in bossen liggen, zijn ook niet geschikt. In dit soort situa-
ties is er te weinig zonlicht en te weinig opwarming om een
geschikt leefgebied te vormen voor insecten. Akkervogels
hebben voorkeur voor open- en halfopen landschappen.

DOE DE JUISTE GRONDBEWERKING

▪ Ondiepe grondbewerking

Afhankelijk van de voorafgaande teelt heeft een ondiepe
grondbewerking van minder dan 12 centimeter de voorkeur,
zeker wanneer het gaat om bewerking van de stoppel. Voor-
deel hiervan is dat de organische stof boven in de teeltlaag
blijft en het bodemleven behouden blijft. Geschikte machines
zijn o.a. een ecoploeg of schijveneg. Zien hoe dat in zijn werk
gaat? Bekijk dan ons filmpje op het [VALA YouTube kanaal](#).

▪ Werk met een vals zaabed

Bij een vals zaabed bewerk je de grond alsof je al gaat
zaaien. Alleen wacht je nog twee weken met zaaien, waar-
door eerst de onkruiden kiemen en opkomen. Door vervol-
gens één of eventueel twee keer te (wied)eggen verwijder
je de onkruiden. Pas daarna maak je het definitieve zaabed.
Dit voorkomt een sterke veronkruiding met éénjarigen, zoals
melganzevoet, voor een groot deel.

Op percelen die al sterk veronkruid zijn, is er nog een andere
methode. Daarin klepel je de stoppel van vorig jaar direct na
de vorst. Vervolgens bewerk je deze vier keer met een culti-
vator of schijveneg met tussenposen van enkele dagen. Tot
slot ondiep ploegen en direct inzaaien. Wel enigszins bewer-
kelijk, maar het resultaat is een schone startteelt van graan.

KORENBLOEM IN EEN GRAANAKKER

Functionele agrobiodiversiteit (FAB)

Combineer een kruidenrijke akker altijd met een ingezaaide kruidenrijke akkerrand. Kruidenrijke akkerranden in het ANLb zaai je in met een VALA-akkermengsel, dat een grote variatie aan bloeiende akkerkruiden en cultuurgewassen kent. Deze soorten trekken veel insecten aan waaronder veel natuurlijke plaagbestrijders. Zo zijn bijvoorbeeld lieveheersbeestjes zeer nuttig in het bestrijden van schadelijke insecten in het graan zoals luizen. Ook kevers en sluipwespen dragen bij aan natuurlijke bestrijding van plaaginsecten.

TIPS VOOR DE INZAAI

▪ Zaadgoed

Gebruik zoveel mogelijk onbehandeld zaadgoed. Gangbaar zaaigoed wordt vrijwel altijd ontsmet met onder andere gewasbeschermingsmiddelen tegen zaad- en bodemschimmels en dat heeft een negatief effect op insecten en bodemleven. Maar ook boerenlandvogels die van het graan eten kunnen op die wijze bestrijdingsmiddelen binnen krijgen.

▪ Kies het juiste moment

Inzaaien na een droge periode, maar vlak voordat er regen voorspeld wordt, geeft de beste opkomst en de minste problemen met veronkruiding.

▪ Zaai niet te dicht

Hanteer een zaaidichtheid van 80 tot 100 kilo zaadgoed per hectare, in plaats van het gangbare 120-140 kilo per hectare. Dit zorgt voor een meer open gewas dat betere kansen biedt voor de ontwikkeling van een gevarieerde akkerflora. Een ander voordeel is dat bij minder planten per vierkante meter het gehalte aan eiwit in het geogste graan hoger is.

Zomergraan of wintergraan?

De akkerflora die hoort bij zomergranen is een heel andere dan van wintergranen. Dit heeft te maken met het tijdstip van grondbewerking die bij zomergranen in het voorjaar ligt en bij wintergranen in het najaar. De teelt van zomergraan heeft een hogere ecologische waarde dan wintergraan, vooral doordat de stoppel gedurende de winter over kan blijven staan. Stoppelland biedt dan ruimte aan akkerkruiden, waarvan het zaad in het najaar en winter een welkome bron van voedsel vormt voor doortrekkende en overwinterende (akker)vogels. Rogge en haver en eventueel zomergerst zijn het meest geschikt voor arme, droge zandgronden. Voor wintergranen komen triticale, spelt of winterrogge in aanmerking.

Zomerannuellen zijn éénjarigen die na de winter kiemen en in de zomer bloeien en zaad zetten. Ze komen vooral voor bij de teelt van zomergranen. Akkerereprijs, dauwnetel, gele ganzenbloem, spurrie, melganzevoet, paarse dovenetel, perzikkruid, gewone reigersbek en zachte ooievaarsbek zijn voorbeelden van zomerannuellen.

Winterannuellen zijn éénjarigen die in het najaar kiemen en in het voorjaar bloeien en zaad zetten. Ze komen vooral voor bij de teelt van wintergranen. Voorbeelden van winterannuellen zijn: akker vergeet-me-nietje, akkerviooltje, windhalm, klimopereprijs en slofhak.

Er zijn ook een groot aantal akkerkruiden die zowel in winter- als zomergranen voorkomen. Korenbloem, kamille en klaproossoorten zijn de meest kenmerkende soorten.

Hoe beheer ik een kruidenrijke akker?

TIPS VOOR ONKRUIDBEHEERSING

▪ Voor de oogst: wiedeeg

Bij veel ongewenste kruiden, bijvoorbeeld melganzevoet, is wiedeeggen een veel toegepaste methode, vooral in de biologische akkerbouw. Wiedeeggen kan vanaf de eerste uitstoeeling tot het moment van stengelvorming. Een alternatief is schoffelen. Het nadeel van schoffelen is dat de rijafstand in het graan tenminste 20 cm moet zijn.

▪ Na de oogst: cultivator of KVIK-UP

Als er veel wortelonkruiden als kweek zijn, kun je deze na de oogst van het graan heel goed bestrijden met een speciale machine: de KVIK-UP. Deze machine zorgt dat de wortels boven de grond komen te liggen en verdrogen of bevroren. Deze machine is te huur, informeer eventueel bij de gebiedscoördinator van VALA.

▪ Vruchtwisseling

Bij een sterk onkruidprobleem kan je na een aantal jaar een ander gewas telen. Bijvoorbeeld een vlinderbloemige, zoals rode klaver of het mengsel Landsberge Gemenge. De teelt van deze vlinderbloemigen zorgt voor onkruidonderdrukking, draagt bij aan biodiversiteit (het trekt nectarzoekende insecten aan) en bindt stikstof wat gunstig is voor de vervolgteelt.

▪ Stoppel eerder onderwerken

Vanuit oogpunt van biodiversiteit is het wenselijk de stoppel te laten staan tot het voorjaar. Als een akkerperceel deels sterk veronkruid is, kun je overwegen de stoppel op dat deel in de nazomer al onder te werken en in te zaaien met stoppelknol, gele mosterd, Japanse haver of een mengsel van gele mosterd en Japanse haver. Deze snelgroeiende groenbemesters zijn nuttig voor het onderdrukken van onkruid, zoals kweek. Japanse haver vormt vaak nog zaad dat veel akkervogels trekt. Stoppelknollen zijn ook nog eens een goed dekkingsgewas voor patrijzen en de knollen kun je oogsten en als voer aanbieden aan vee.

▪ Gebruik geen gewasbescherming

Gewasbeschermingsmiddelen hebben een negatief effect op insecten en het bodemleven.

BEMESTING

▪ Geen kunstmest, beperkt organische mest

Als je wil bemesten, doe dit dan bij voorkeur met strorijke vaste rundermest, maximaal 10 ton per hectare. Daarbij is het uitgangspunt dat je met deze mest niet meer dan 70 kg werkzame N per hectare per jaar op het perceel brengt.

DE GELE KWIKSTAART BROEDT
TEGENWOORDIG VOORAL
OP (GRAAN)AKKERS

Akkerbeheer in het ANLb

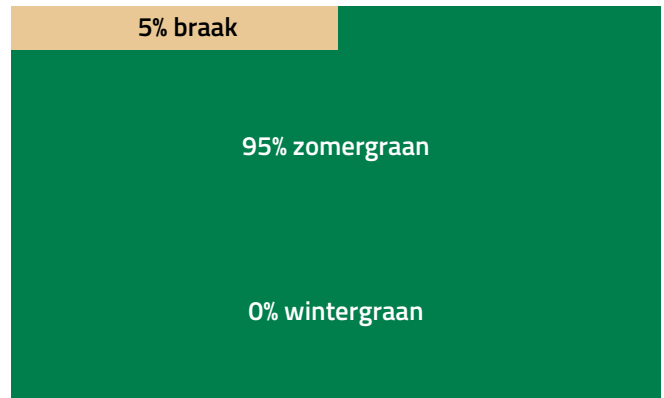
Dit infoblad bevat adviezen voor iedereen die aan de slag wil met een kruidenrijke akker. Voor akkers onder het ANLb gelden specifieke pakketvoorwaarden.

KRUIDENRIJKE AKKERS

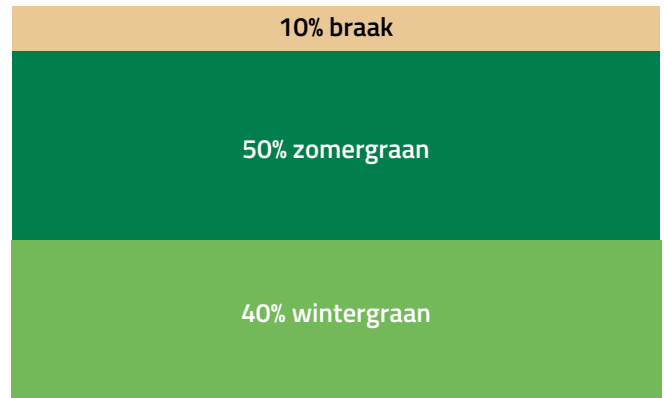
- Je gebruikt onbehandeld zaadgoed.
- Je teelt zomergraan en kruiden van 15 mei tot 15 juli op minimaal 50% en maximaal 95% van het perceel.
- Minimaal 5% van het perceel ligt jaarrond braak.

Dat betekent:

- 5 – 10% braak
 - 50 – 95 % is zomergraan
 - 0 – 45 % (overige deel) is wintergraan
-
- Tussen 15 juli en 1 september oogst je minimaal 80% van het graan.
 - Op het deel waar je volgend jaar zomergraan teelt, laat je tot 1 maart minimaal 50% van de graanstoppel staan.
 - Wil je één van de zes jaar iets anders dan graan telen? Neem dan eerst contact op met je gebiedscoördinator.
 - Chemische bestrijdingsmiddelen zijn nooit toegestaan, mechanische onkruidbestrijding mag alleen tussen 15 juli en 1 mei van het volgende jaar.
 - Bemesting is toegestaan, met uitzondering van kunstmest.

VOORBEELD PERCEEL MET MAXIMALE AANDEEL ZOMERGRAAN

VOORBEELD PERCEEL MET MINIMALE AANDEEL ZOMERGRAAN

VOGELGRAAN

- Je teelt graan van 1 juni tot 15 juli op minimaal 90% van het perceel.
- Je gebruikt maximaal 80-100 kilo zaad per hectare.
- Op de pakketvariant met stoppel: na de oogst laat je de graanstoppel staan tot 1 maart van het volgende jaar.
- Chemische bestrijdingsmiddelen zijn jaarrond niet toegestaan, mechanische onkruidbestrijding mag alleen vóór het inzaaien.
- Bemesting is toegestaan, met uitzondering van kunstmest, vóór het inzaaien.

In het overzicht beheerpakketten op www.de-vala.nl lees je alle actuele pakketvoorwaarden.